

MEMÒRIA SOS COSTA BRAVA 2020

Introducció

SOS Costa Brava va néixer el 4 d'agost de 2018 arran de la preocupació de moltes entitats i col·lectius de defensa del medi ambient del litoral gironí, que veien com es reactivaven projectes urbanístics i de grans infraestructures que havien estat aturats per la crisi del 2008, i als que es sumava una onada de presentació de nous projectes.

Es va constituir en Plataforma i va començar a treballar amb l'objectiu principal d'aconseguir una regulació per part de la Generalitat, sota la figura de Pla d'Ordenació Urbanística del litoral gironí, i d'aturar els projectes sorgits.

Tota la activitat realitzada per la Plataforma SOS Costa Brava des del seu inici es pot resumir en **4 GRANS CAMPANYES i dues activitats ordinàries rellevants.**

1- Pla director Urbanístic de revisió de sòls no sostenibles del litoral gironí. (PDU)

Reivindicació llançada al 2018 quan es va crear la plataforma SOS Costa Brava que va arribar a aglutinar una trentena d'entitats.

Arran de la difusió del Manifest sorgit de l'assemblea fundacional, la mobilització i posteriors reunions amb els ens públics, es va aconseguir que l'any 2019 el Departament de Territori i Sostenibilitat iniciï la redacció del PDU i l'aprovi inicialment a principis de 2020. En aquell moment SOS Costa Brava va engegar una campanya, amb una ruta de presentacions per diferents municipis del litoral gironí, Llançà, L'Escala, Palamós, Palafrugell, la Vall d'Aro, Tossa de Mar..... per informar sobre les consideracions de la plataforma, en pro i en contra del document.

Paral·lelament es va iniciar la redacció d'al·legacions enfocades bàsicament en tres blocs, el **jurídic**, la **sostenibilitat** dels 22 municipis de la Costa Brava, tenint en compte diversos aspectes com la gestió dels residus, dels recursos hídrics, el parc immobiliari, assumptes socials i laborals, espais protegits..... i el **anàlisi de les revisions de les zones urbanitzables** proposades pel govern, per part de cada entitat en el seu àmbit d'actuació.

Aquestes al·legacions es van presentar al març de 2020 en nom de SOS Costa Brava i també en nom de cada entitat membre. Va començar així un període de contactes amb el Departament de Territori i Sostenibilitat per tal de negociar la millora de la proposta original, i aconseguir reduir el número de sectors urbanitzables i/o el número d'habitatges projectats.

Gràcies a aquesta negociació desenvolupada majoritàriament durant 2020, es van aconseguir dues fites molt importants: la desclassificació total de la urbanització d'Aiguafreda a Begur i de la urbanització de Cala Morisca a Tossa de Mar. Així mateix, el Pla va afegir algunes desclassificacions que no estaven previstes, com per exemple el sector de Els Jonquers a Pals, parcialment el sector de Montcal a Begur i la cala Banys a Lloret. L'aprovació definitiva del PDU va arribar a l'any 2021.

Amb el PDU reivindicat per SOS Costa Brava s'ha evitat la construcció de 15.000 habitatges i s'han salvat 1200 Ha de boscos, espais lliures, conreus, etc. Tot i això, continua havent-hi un potencial de construcció de 30.000 habitatges.

La necessitat urgent de revisar el planejament urbanístic municipal per adaptar-lo als Plans Territorials Parcial i als principis de desenvolupament urbanístic sostenible, així com a la normativa sectorial de protecció ambiental, ha fet que un cop aprovat definitivament el PDU de la Costa Brava s'hagi iniciat la redacció d'un pla homònim per la resta del litoral català.

2- Creació del Conservatori del Litoral.

El Conservatori del Litoral és un organisme que té com a propòsit l'adquisició de terrenys amb especial valor natural de la franja litoral, que són susceptibles d'implantació de complexos residencials, infraestructures portuàries, o altres agressions urbanístiques. Passarien d'aquesta manera a ser patrimoni públic amb la conseqüent conservació dels seus valors naturals i paisatgístics, com també eventuais valors geològics, històrics, arquitectònics.....

La figura d'aquest òrgan es miralla amb l'exemple del cas francès on el Conservatori del Litoral porta més de 40 anys funcionant, i amb el que es va arribar a crear una xarxa d'àrees litorals conservades a tot el territori francès.

Per desenvolupar la campanya, durant el primer semestre de 2020, es va difondre i explicar la proposta de creació d'aquest organisme seguint l'exemple del model francès, i va culminar amb unes Jornades a la Universitat de Girona, al setembre de 2020, que van comptar amb la presència del director del Conservatoire du Litoral (telemàticament), diversos representants d'organismes públics, com del Departament de Territori i Sostenibilitat, la Diputació de Girona, representants del Parlament, Alcaldes, representants del món acadèmic.... (Jornades que estaven previstes per a la primavera i a ser realitzades a l'hotel Belvédère de Cervera de la Marenda, però que es van haver d'ajornar i traslladar a Girona a causa de la pandèmia). Es pot recuperar l'enregistrament de la jornada a la web de SOS Costa Brava: <https://soscostabrava.cat/jornada-de-debat-sobre-el-conservatori-del-litoral/>

Arran de la incidència política efectuada amb la campanya, es va aconseguir la incorporació del Conservatori del Litoral a la Llei de Protecció i Ordenació del Litoral, aprovada el juliol del 2020. D'aquesta manera, va quedar recollida la seva creació en una normativa que obligava a la Generalitat a executar aquest mandat en el termini d'un any.

Malauradament passat aquest any, al juliol de 2021, s'ha hagut de denunciar públicament la manca d'acció en aquest sentit i es continua treballant perquè es porti a terme la creació del Conservatori del Litoral amb la col·laboració de la Xarxa per la Conservació de la Natura i altres entitats de tot Catalunya, atès l'abast català del litoral.

La rellevància estratègica del Conservatori del Litoral ha quedat recollida com a primera proposta estratègica del Consell Assessor pel Desenvolupament Sostenible de la Generalitat per a la reordenació sostenible del litoral, en l'informe *Un litoral al límit* (2021).

3- Seguiment dels casos treballats per les Entitats Membres.

Des de la seva creació com a plataforma, i després com a Federació, SOS Costa Brava treballa amb les entitats membres, per frenar projectes que amenacen una vintena zones o espais del litoral gironí, amb gran valor natural i paisatgístic (actualment ja són 30 casos).

Les accions de defensa i oposició es realitzen des de tres fronts:

- 1- Sensibilització i difusió a la ciutadania de la problemàtica concreta de cada cas, mitjançant rodes de premsa, entrevistes, campanyes de difusió, actes, jornades, accions puntuals de visualització del conflicte.....
- 2- Recursos i al·legacions per via administrativa, i en casos molt greus, seguint la via judicial.
- 3- Incidència directa als òrgans de govern competents, amb reunions, exposició del conflicte, negociació.....

Projectes i amenaces en les que es treballa:

Projectes urbanístics.

Cadaqués: Projecte d'urbanització Sa Guarda

Llançà: sectors Super Fener i Roses 2

Pau: Projecte Empordà Parc

Pals: Els Jonquers, la Platja de Pals, Radio Liberty

Begur: Sa Riera, s'Antiga, Montcal, Port des Pi, Aiguafreda.

Palafrugell: Muntanya de Sant Sebastià, El Golfet, Cap Roig, Aiguaxelida.

Palamós: Pineda d'en Gori, Camí de Ronda.

Santa Cristina d'Aro: Riera de Molinets i POUM

Tossa de Mar: Cala Morisca

Projectes d'infraestructures.

Prolongació de la C-32 fins a Lloret de Mar: Aquest projecte tindria com a conseqüència la destrucció de 50 ha de bosc, el trencament del connector ecològic de la Selva marítima, i l'aïllament de bens històrics, culturals i religiosos com a santuaris i ermites.

Arran de la campanya de difusió, premsa, mobilitzacions..... i presentació de recursos, es va aconseguir aturar les obres del projecte cautelarment degut a l'argument sòlid de vulneració de la llei catalana de canvi climàtic de 2017.

Prolongació de la C-31 o malanomenada "variant Torroella de Montgrí": Aquest projecte suposa la construcció de dos kilòmetres de carretera de Verges a Torroella de Montgrí i de Serra de Daró a Torroella, mitjançant un pont de 30 metres d'alçada i un quilòmetre de llargada, creuant gran part de la plana empordanesa.

Gracies a la coordinació i gestió de diverses entitats membres, es va aconseguir un gran front d'oposició, amb la implicació dels municipis afectats i el recolzament de diversos sectors influents de la societat civil i del món empresarial.

Amb aquesta pressió es va aconseguir frenar el projecte, molt probablement de manera definitiva.

4- Candidatura a Reserva de la Biosfera de la Costa Brava

L'any 2018 el Patronat de Turisme de la Diputació de Girona, la Fundació MAR, i els Campus de Patrimoni i de Turisme de la UdG fan pública la intenció d'aspirar que la Costa Brava sigui declarada Reserva de la Biosfera. Des d'un inici SOS Costa Brava rep aquesta notícia amb reserves, si bé es fa una benvinguda condicionada a la candidatura tant en quant s'incorporin a les prioritats i objectius estratègics les demandes expressades per la organització al seu manifest fundacional, en quant a planejament urbanístic i d'infraestructures, així com qüestions vinculades a la restauració ecològica de la matriu

biofísica i els recursos naturals bàsics del territori. Això queda formulat en un document d'esmenes el setembre de 2018 i posteriorment, durant l'any 2019, amb la participació de l'entitat en les 3 sessions de participació desenvolupades en el marc de la preparació de la candidatura. El mateix 2019, es co-organitza el II seminari Paisatges Salvats – Paisatges per Salvar a la UdG, el qual incorpora una taula rodona sobre la candidatura, moderada per la periodista Pilar Sampietro, directora i presentadora dels programes Mediterráneo a Radio 3 i Vida Verda a Ràdio 4, i amb la intervenció de:

Maite Salord – Consellera Insular de Medi Ambient i Reserva de la Biosfera de Menorca

Anna Barnadas – Diputada Delegada de Medi Ambient de la Diputació de Girona

Francesc Vidal – Director del Parc Natural del Delta de l'Ebre.

Núria Raventós – Dra. en Biologia i investigadora al CEAB-CSIC

Josep Maria Mallarach – Consultor ambiental i Expert de la Comissió Mundial d'Àrees Protegides de la UICN

L'any 2020 un cop completat el procés participatiu i efectuada la presentació de la candidatura al Comitè espanyol del Programa MaB de la UNESCO, SOS Costa Brava realitza una reunió amb la Diputació de Girona per expressar la seva disconformitat amb el perfil general de la proposta i amb aspectes concrets de la seva governança i del seu Pla d'Acció.

El mes de desembre de 2020, SOS Costa Brava obté i filtra l'informe d'avaluació de la candidatura per part del Comitè espanyol del Programa MaB de la UNESCO i que emet una valoració desfavorable, en virtut del preceptiu informe independent del Consell Científic. Valoració que dona la raó a les principals queixes expressades per SOS Costa Brava, tant pel que fa a la inconsistència del territori de la Costa Brava amb la figura de Reserva de la Biosfera, com envers la seva viabilitat funcional i operativa. Alguns dels arguments recollits per l'informe són:

- “zonas de transición intensamente pobladas y con tendencias difícilmente reversibles en cuanto a su modelo de desarrollo”.
- “También se valora desfavorablemente la capacidad de la propuesta de cumplir la función de Desarrollo propia de una RB que se ve agravada por la propuesta de un Plan de Acción que no tiene la concreción que debería tener para responder a los retos que plantea el desarrollo sostenible de un territorio tan complejo”.
- “También se presenta una valoración desfavorable a los apoyos recibidos por la propuesta, en los que faltan administraciones que tienen competencias en la gestión de partes importantes de la RB. Por este mismo motivo, la propuesta no deja claro como se podrá ejercer la autoridad para aplicar las políticas necesarias sobre el conjunto de la RB”.
- “Finalmente, tampoco se concreta la dimensión y presupuesto aproximado de la oficina que se piensa crear para la gestión de la RB”.

A tenor d'aquesta informació, SOS Costa Brava demana públicament la retirada de la candidatura i que es focalitzin els esforços esmerçats a la creació d'una Càtedra de Gestió Integrada de Zones Costaneres ben dotada econòmicament i que pugui ser un organisme complementari al Conservatori del Litoral per a l'adaptació al canvi climàtic i la restauració ecològica de la franja litoral de la Costa Brava.

Altres activitats rellevants:

A- III Seminari Paisatges Salvats – Paisatges per Salvar

La tardor de 2020 SOS Costa Brava participa per tercer any consecutiu en l'organització del III seminari Paisatges Salvats-Paisatges per Salvar en col·laboració amb el Departament de Geografia i la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la UdG, i l'Associació Naturalistes de Girona, amb el títol *L'emergència com a realitat, l'emergència com a pretext*. Degut a la pandèmia aquesta edició es celebra íntegrament online i s'anul·la la sortida de camp prevista.

B- Procés de constitució de SOS Costa Brava en Federació

A mitjans de 2020 es va acordar en assemblea constituir la Plataforma en Federació. Es va crear una comissió per redactar els Estatuts i durant tota la segona part de l'any s'hi va treballar, per ser aprovats al gener de 2021 a l'Assemblea Constituent.